

Inhoud

Montenegro

- ▶ Verken de baaien en bergen langs de Montenegrijnse kust
- ▶ Bezoek het zuidelijkste fjord van Europa: de Baai van Kotor
- ▶ Struin door de sfeerrijke binnensteden van Budva, Kotor en Herceg Novi
- ▶ Spot pelikanen op het Meer van Skadar
- ▶ Beleef de ruige natuur in de nationale parken Prokletije en Durmitor
- ▶ Bewonder de Tara-kloof, de diepste kloof van Europa

- 7 Kaarten en plattegronden
- 9 Woord vooraf
- 1** **11 Montenegro: een kennismaking**
 - 12 Natuur
 - 15 Economie
 - 18 Bevolking
 - 21 Eten en drinken
- 2** **27 Geschiedenis**
 - 28 Van de oudheid tot de middeleeuwen
 - 31 Van de 18de tot halverwege de 20ste eeuw
 - 36 Na de Tweede Wereldoorlog
- 3** **43 De westelijke kust: van Herceg Novi tot Tivat**
 - 44 Igalo en Herceg Novi
 - 50 Baai van Kotor
 - 52 Van Herceg Novi naar Kotor
 - 55 Kotor
 - 63 Nationaal Park Lovćen
 - 66 Cetinje
 - 71 Tivat
 - 75 Tips en adressen
- 4** **79 De zuidoostelijke kust: van Budva tot Ulcinj**
 - 80 Budva
 - 88 Van Sveti Stefan naar Bar
 - 91 Bar
 - 95 Ulcinj
 - 101 Tips en adressen
- 5** **105 Het Meer van Skadar**
 - 107 Virpazar en omgeving
 - 109 Rijeka Crnojevića
 - 111 Tips en adressen
- 6** **113 Podgorica en Centraal-Montenegro**
 - 114 Podgorica
 - 122 Het Ostrog-klooster en Nikšić
 - 128 Tips en adressen
- 7** **131 Kolašin en het noordoosten**
 - 132 De Morača-regio
 - 137 Nationaal Park Biogradska Gora
 - 137 Andrijevica, Plav en Gusinje
 - 140 Nationaal Park Prokletije
 - 141 Berane en Rožaje
 - 144 Tips en adressen
- 8** **147 Het noorden en de Tara-kloof**
 - 148 Mojkovac en Bijelo Polje
 - 149 Tara-kloof
 - 154 Pljevlja
 - 156 Tips en adressen
- 9** **159 Žabljak en het noordwesten**
 - 160 Žabljak
 - 162 Plužine en Šavnik
 - 165 Tips en adressen
- i** **166 Praktische reisinformatie**
- r** **174 Register**

Woord vooraf

Na het uiteenvallen van het vroegere Joegoslavië werd Montenegro in 2006 als laatste deelrepubliek onafhankelijk. Na een referendum stapte het kleine land uit de confederatie met Servië en stond het op eigen benen. Aanvankelijk liet de West-Europese vakantieganger het Balkanland links liggen, maar sinds enkele jaren begint Montenegro bij ons toch aan de weg te timmeren als toeristische bestemming. Het heeft dan ook een aantal sterke troeven in handen. Langs de Adriatische kust vind je de indrukwekkende Baai van Kotor en mooie historische binnensteden van plaatsen als Herceg Novi, Kotor en Budva, terwijl je Albanese sferen kunt proeven in de zuidelijker gelegen kuststad Ulcinj. In het binnenland kunnen natuurliefhebbers hun hart ophalen in de ruige en ongerepte berggebieden en valt er veel te ontdekken rond het interessante Meer van Skadar, dat gedeeld wordt met buurland Albanië. Cultuur is onder meer te vinden in de oude Servisch-orthodoxe kloosters en in de vroegere hoofdstad Cetinje, en dan is er in het noorden ook nog de imposante Tara-kloof, de diepste kloof van Europa.

In deze reisgids komt het allemaal aan bod. De eerste hoofdstukken gaan in op de achtergronden en de geschiedenis van de jonge natie, waarna geheel Montenegro in zeven hoofdstukken wordt beschreven. De beschrijvingen beginnen bij de zuidwestelijke kuststreek, vanaf de grens met Kroatië, want daar komen de meeste bezoekers uit Nederland en België het land binnen. Vervolgens komt de rest van de Montenegrijnse kust aan bod, tot aan de Albanese grens. Hierna volgen het Meer van Skadar en het centrale deel van het land. Drie hoofdstukken over het noordoosten, noorden en noordwesten sluiten de beschrijvingen af, gevolgd door een deel met algemene praktische informatie. Gewapend met al deze kennis kun je ongetwijfeld een heerlijke vakantie in Montenegro doorbrengen en/of een boeiende reis door het land maken. De zon schijnt er in ieder geval uitbundig, vooral in de zomer; de kust heeft gemiddeld 2500 tot 2700 zonuren per jaar.

Guido Derksen

De westelijke kust: van Herceg Novi tot Tivat

In het zuidwesten van Montenegro bevindt zich een concentratie aan toeristische bezienswaardigheden. Hier vind je de fameuze, door grillige bergen omgeven Baai van Kotor, ook wel 'het zuidelijkste fjord van Europa' genoemd. Bij de baai hebben de plaatsen Herceg Novi en Kotor mooie historische binnensteden, terwijl Tivat zich dankzij een van de beste jachthavens ter wereld ontwikkelt tot nichebestemming voor de varende jetset. In de bergen achter Kotor liggen het Nationaal Park Lovćen en de oude hoofdstad Cetinje; dit gebied is de ziel van de Montenegrijnse natie.

< De oude klokkentoren van Herceg Novi.

IGALO EN HERCEG NOVI

Het gros van de vakantiegangers uit Nederland en België zal Montenegro binnenkomen vanuit Kroatië, al dan niet na een vlucht op Dubrovnik. Ze komen dan over de Jadranska Magistrala, de kustweg die vanuit het Kroatische Rijeka langs de Adriatische Zee helemaal tot aan Albanië loopt. Over vrijwel het gehele traject is de route tweebaans, ook in Montenegro. Daar heeft de Magistrala het nummer M-1, vanaf de Kroatisch-Montenegrijnse grens een paar kilometer ten noordwesten van Herceg Novi tot aan de Montenegrijns-Albanese grens 25 km ten noordoosten van Ulcinj. Bij het smalste gedeelte van de Baai van Kotor, Straat Verige, kan een stuk afgesneden worden door de ferry te nemen. Er zijn plannen om hier een verkeersbrug over het water te bouwen, maar het zal nog wel even duren voordat de veerverbinding overbodig is geworden.

In de jaren 70 en 80 was de bochtige Magistrala trouwens berucht vanwege de vele ongelukken in de zomer, wanneer Turkse gastarbeiders uit West-Europa massaal naar hun herkomstland trokken, niet zelden in aftandse en veel te vol geladen busjes. In de jaren 90 werd de route gemeden vanwege de Joegoslavische burgeroorlogen, en in het nieuwe millennium zijn er in het Kroatische binnenland snelwegtrajecten gereedgekomen die grote delen van de Magistrala hebben ontlast van het doorgaande verkeer naar de zuidelijke Balkan en verder. In de behoorlijk verre toekomst is het de bedoeling dat er vanaf het Italiaanse Triëst tot aan Kalamata, op de Zuid-Griekse Peloponnesos, één lange snelwegroute langs de Adriatische en de Ionische Zee zal lopen, toepasselijk de 'Adriatisch-Ionische Snelweg' geheten. Het traject loopt dan vanaf Italië door een stukje Slovenië, vervolgens door Kroatië, langs het heel korte stukje Bosnische kust, verder door Kroatië, daarna door Montenegro en Albanië, en tot slot langs de Griekse westkust. Montenegro en Albanië hopen dat toetreding tot de Europese Unie de nodige middelen kan vrijmaken om hun delen van het traject te kunnen aanleggen.

Nu kun je vanuit Kroatië gewoon over de Magistrala Montenegro binnenrijden. De eerste plaats van betekenis voorbij de grens is **Igalo**, gelegen aan het einde van de baai van Herceg Novi (Hercegnovski zalev). Als je er aankomt kan het reusachtige **Institut Igalo** ook wel Spa Centar Igalo, rechts van de weg, je niet ontgaan. In het vroegere Joegoslavië hadden de therapeutische en geneeskrachtige behandelingen in dit kuuroord een naam hoog te houden. Het complex is sinds die tijden nauwelijks opgeknapt en ziet er nog steeds strak-socialistisch uit. De kamers kunnen wel wat modernisering gebruiken, maar de medische behandelingen zijn er nog steeds erg goed, bijvoorbeeld met de befaamde geneeskrachtige modder uit de baai ('Igaljsko blato') en het minerale bronwater uit de heuvels ('Igaljske slatine'). Er komen daarom ook redelijk wat mensen uit Nederland en België voor een kortere of langere kuur naar Igalo.

Langs de baai bij Igalo.

Op de beboste heuvel naast het instituut staat een villacomplex, **Titova Vila Galeb**, dat vroeger een van de buitenverblijven van Tito was. Het complex werd in 1976 gebouwd en behoort nu bij het Instituut Igalo. Tijdens een rondleiding kun je zien hoe de Joegoslavische machthebbers er vroeger bij zaten. De rondleiding voert onder meer langs de privévertrekken van Tito en zijn vrouw Jovanka, de filmzaal waar hij met vrienden en medewerkers de laatste blockbusters uit Hollywood bekeek, het (lege) binnenzwembad en de ruimte waar zijn kapper hem een frisse coupe kon aanmeten.

Tito keek vanuit de villa uit over de baai en over het park en het strand beneden aan de heuvel, Plaža Stara Banja. Vanaf hier begint de bijna 6 km lange **voetgangerspromenade** langs de baai die helemaal langs Igalo en Herceg Novi tot aan Meljine loopt. Onderweg kom je piertjes, stukken strand, betonnen zonneplateaus, bars, cafés, restaurants, winkeltjes, souvenirkraampjes en nog veel meer tegen.

invoegen verwijzing:

> INSTITUT IGALO, igalospa.com

Herceg Novi ligt tegen Igalo aan en is met ruim 19.000 inwoners een van de grootste plaatsen in Montenegro. De stad deelt zijn vroege geschiedenis in grote lijnen met verschillende andere plaatsen langs de Montenegrijnse kust. In de steentijd streken de eerste bewoners er neer. Later namen Illyrische stammen uit het oosten het gebied in bezit; zij werden in de 3de

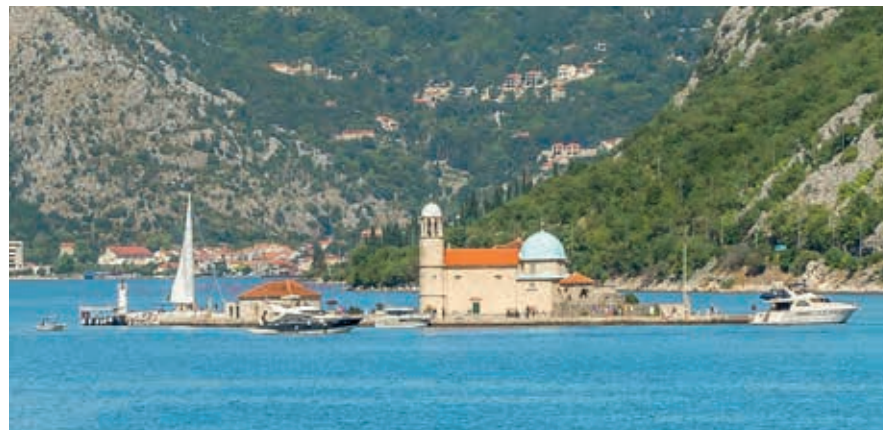
In het smalste deel van Straat Verige gaan de veerboten heen en weer.

VAN HERCEG NOVI NAAR KOTOR

Vanaf Herceg Novi verlaat de Magistrala het binnenland en gaat de weg verder langs de Baai van Herceg Novi. Je komt hier langs de plaatsen Zelenika, Kumbor en Đenovići, waarna de Baai van Tivat begint. Het is langs het water relatief dicht bebouwd en er komen nog steeds hotels en appartementencomplexen bij, zoals het eind 2020 geopende One&Only Portonovi Resort, een prachtig en uitermate luxe complex naast de grote jachthaven van Kumbor en Đenovići. De voorste appartementenblokken staan op een schiereiland in het water en hebben schitterend uitzicht.

De volgende plaatsen, Baošići en Bijela, hebben meer van hetzelfde te bieden: appartementen, hotels en andere horeca. Aan het water zijn enkele kleine smalle strandjes, hier en daar zijn ook mossel- en oesterkwekerijtjes die verse schelpdieren in de aanbieding hebben.

Voorbij Bijela staat het kerkje **Pedjina Crkva** op een heuvel naast de ingang van Straat Verige. Minder dan een kilometer verderop varen er tussen Kamenari en Lepetane de hele dag door ieder kwartier ferry's heen en weer. Je kunt met het autoveer een flink stuk van de Magistrala afsnijden, maar je mist dan wel het fraaie traject om de baaien van Risan en Kotor heen. Met de auto betaal je een klein bedrag voor de overtocht; voetgangers en fietsers mogen gratis op de veerboot. Er zijn trouwens al jaren plannen om een brug

Gospa od Škrpjela, kunstmatig eilandje met kerk.

tussen Kamenari en Lepetane te bouwen, maar concrete voorbereidingen voor de bouw laten op zich wachten.

De weg gaat na Straat Verige westwaarts via Kostanjica naar Morinj, een vissersdorp aan het einde van de Baai van Risan met strandje erbij. De Magistrala draait hier naar het noordoosten en komt een kilometer verderop langs **Lipci**. Tegen een klifwand even boven het dorp zijn prehistorische rotstekeningen te zien van bijna 3000 jaar oud. Het zijn deels zonnelymbolen en deels figuratieve afbeeldingen van herten en andere dieren. Tussen Morinj en Lipci komt de M-8 uit de bergen tevoorschijn, de weg die 27 km verderop op de M-7 aansluit, die weer de route is tussen Nikšić en Trebinje in Bosnië-Herzegovina.

Als je de Magistrala blijft volgen, passeer je voorbij Lipci eerst het gehucht Strp en volgt daarna **Risan**, de noordelijkste plaats aan de Baai van Kotor. In Romeinse tijden woonden hier zo'n 10.000 mensen, tegenwoordig zijn dat er nog maar zo'n 2000. De **mozaïekvloeren** van een Romeinse villa uit de 2de eeuw n.Chr., circa 100 m van de kust af, zijn de moeite van het bezoeken waard. Ze laten hoofdzakelijk geometrische patronen en bloemen- en plantenmotieven zien, en er is ook een afbeelding van Hypnos, de Griekse god van de slaap die door de Romeinen Somnus werd genoemd. Verder vind je hier enkele strandjes, een haventje, de orthodoxe kerk **Crkva Svetog Petra i Pavla** en een handvol overnachtings- en eetgelegenheden.

Na Risan komt de weg langs het mooi gelegen klooster **Manastir Banja**, waarna een paar kilometer verder **Perast** wordt bereikt, gelegen aan de kust tegenover Straat Verige. Het stadje telt maar een paar honderd inwoners, maar is vanwege de barokke herenhuisen, de oude kerkjes en de mooie ligging aan het water en aan de voet van een hoge berghelling beslist de

De zuidoostelijke kust: van Budva tot Ulcinj

Langs het zuidoostelijke deel van de Montenegrijnse kust rijzen de berghellingen omhoog, vooral langs het centrale deel; richting Albanese grens wordt het wat vlakker in het achterland. Aan zee liggen belangrijke plaatsen als Budva, Bar en Ulcinj. Vooral Budva bezit een goed geconserveerde en mooie oude stad, terwijl Ulcinj onmiskenbaar Albanese trekjes heeft. Rond de kustplaatsen kun je zonnen op de mooiste stranden van Montenegro, zoals Plaža Jaz en Plaža Bečići bij Budva, Buljarica plaža bij Petrovac of Plaža Ada Bojana ten oosten van Ulcinj bij de Albanese grens. Voor iconische foto's ga je naar Sveti Stefan, voor een weemoedige sfeer van vergane glorie moet je in Stari Bar zijn, het oude Bar, een paar kilometer het binnenland in vanaf de stad.

< De oude stad van Budva ligt fraai in de baai.

Budva, uitzicht over de oude stad.

BUDVA

Budva, bijna 14.000 inwoners groot, is een van de vlaggenscheppen van het Montenegrijse toerisme. Bij de stad liggen populaire stranden, er is een mooi ommuurd historisch centrum, het nachtleven is er ongeëvenaard en het is er heerlijk flaneren over de boulevard langs de baai (Budvanski zaliv). Vanwege die stranden wordt de streek aangeduid als de Budva Riviera, terwijl men de stad zelf soms 'het Montenegrijse Miami' noemt. Dat is wat overdreven, maar feit is wel dat je er fijne zonzakanties kunt doorbrengen. Het kleine schiereiland waarop de oude stad van Budva ligt werd een paar eeuwen vóór het begin van de jaartelling al door Illyriërs bewoond, wat Budva tot een van de oudste plaatsen rond de Adriatische Zee maakt. In de 4de eeuw v.Chr. stichtten de Grieken er een handelspost, 2 eeuwen later werd de plaats ingelijfd in het Romeinse Rijk. Na het uiteenvallen van het Romeinse Rijk in een westelijk en een oostelijk deel lag Budva op de grens tussen de 2 delen. In de eeuwen erna lag de plaats in Byzantijnse invloedssferen en arriveerden er Slavische stammen en Avaren aan de Adriatische kust, die zich er vermengden met de van oorsprong Romeinse bevolking. In de 11de eeuw maakte het Servische vazalkoninkrijk Duklja of Doclea zich, inclusief Budva, los van het Byzantijnse Rijk. Het staatje werd eerst geregeerd door Servische koningen en later door aristocraten uit het vorstendom Zeta. In 1420 werd Budva toegevoegd aan de Venetiaanse republiek, als onderdeel van de regio Albania Veneta. De Venetianen bouwden de vestingmuren en andere fortificaties die nu het beeld van de oude stad bepalen en die Budva ook de bijnaam 'Klein-Dubrovnik' hebben opgeleverd. Na de val van Venetië in 1797 namen de Habsburgers Budva en de Baai van Kotor over. Afgezien van een kort napoleontisch intermezzo bleef de stad tot aan het einde van de Eerste Wereldoorlog onder Oostenrijk-Hongaars bestuur

De stevige stadsmuren van Budva hielden ongewenste bezoekers buiten de deur.

staan. Vervolgens liep de historie parallel met die van de rest van Montenegro: onderdeel van het Joegoslavische koninkrijk, bezetting door de Asmogendheden in de Tweede Wereldoorlog en daarna deel van het naoorlogse Joegoslavië, tot aan de Montenegrijse onafhankelijkheid in 2006.

In 1979 werd de stad zwaar getroffen door de zware aardbeving van dat jaar, waarna er een jarenlange restauratie van de oude stad volgde. In 2013 kwam Budva nog even prominent in het nieuws omdat de eerste Gay Pride van Montenegro er gehouden werd. De optocht onttaardde in een kleine veldslag, waarbij de circa 30 deelnemers door honderden tegenstanders met stenen, flessen en spreekkoren werden belaagd.

Het mooiste deel van Budva is de oude stad, Stari Grad, zoals gezegd gelegen op het kleine schiereiland aan de westkant van de baai van Budva. Als je vanuit Tivat of Kotor over de Magistrala aan komt rijden, loont het de moeite om even te stoppen op de heuvel aan de westzijde van de stad, vanwege het prachtige uitzicht dat je hier hebt op de oude stad, de baai en de bergen op de achtergrond. Enige dissonant is het grote hotel- en casino-complex van het Avala Resort, net naast de oude stad.

De oude kern had vroeger aan 4 zijden een toegangspoort, maar de poorten aan de zeezijde zijn in de loop der tijd afgesloten. De hoofdpoot tot de oude stad bevindt zich aan het plein aan de westzijde, Trg Slikara. Vanaf de kade bij de jachthaven aan de noordkant kun je heden ten dage de oude stad binnen door 4 kleinere poorten, terwijl er aan de zuidwestkant nog een doorgang is naar **Plaža Ričardova Glava**, het stadsstrandje aan de voet van de vestingmuren. Aan de westkant van het strandje en voorbij het zwembad van het Avalacomplex staat een veel gefotografeerd beeld van een

Montenegrijse kustregio

naakte balletdanseres op de rotsen, een beeld dat voor Budva eenzelfde iconische status heeft als de zeemeermin voor Kopenhagen. Naast een van de 4 poorten aan de noordkant zijn verder een groot zwart anker en een grote kerkklok op een platform te zien. Anker en klok waren rekwisieten bij opnamen voor de Amerikaans-Joegoslavische avonturenfilm *The Long Ships* uit 1964, onder anderen met Sidney Poitier. Na afloop van het filmen kreeg Budva ze cadeau en werden ze bij wijze van kunstuiting bij de oude stad neergezet. Sindsdien worden ze net als de balletdanseres als symbolen van de stad gezien.

Achter de hoofdboort in de Venetiaanse vestingmuren loopt de belangrijkste straat van Stari Grad, de **Njegoševa**. Verwacht geen brede winkelstraat of verkeersader, want de oude stad is autovrij en bestaat louter uit smalle en schilderachtige straatjes met hier en daar een pittoresk pleintje, allemaal piekfijn gerestaureerd na de aardbeving van meer dan 45 jaar geleden. Er

Op de citadel van Budva.

zijn veel leuke kleine winkeltjes en restaurantjes en een paar oude kerken. De 2 interessantste kerken staan bij Trg Između Crkava, het plein bij de citadel. De orthodoxe **Crkva svete Trojice** (Kerk van de Heilige Drie-eenheid) uit 1804 heeft binnen kleurrijke fresco's, de rooms-katholieke **Crkva Svetog Ivana Krstitelja** (Johannes de Doper-kerk) uit 1828 bezit in een zijkapel een 12de-eeuws Maria-icoon dat zowel door katholieken als orthodoxen wordt vereerd. Westelijk van het plein bevinden zich 2 kleinere kerken, waarvan de **Crkva svete Marije** uit de 9de eeuw de oudste is.

Aan de zuidkant van Trg Između Crkava én van de oude stad staat de **Citadela**, de citadel, waaraan sinds de middeleeuwen gebouwd en verbouwd is. In de 19de eeuw kreeg de vesting haar definitieve vorm, met een lange Oostenrijkse legerbarak aan de pleinzijde, fortificaties met kanonnen aan de zeezijde en een verlaagd langwerpige binnenplein ertussen. Op het hoekbastion is het terras van restaurant Citadela een schitterende plek om van de zonsondergang te genieten. Via een trap aan de pleinzijde kun je de citadel tegen een kleine entreeprijs bezoeken; links is trouwens een van de toegangen tot de stadsmuren, die eveneens voor een klein bedrag toegankelijk zijn. In de citadel zijn behalve het restaurant een klein museum en een fraaie oude bibliotheek vol met oude folianten en ander historisch drukwerk te vinden, en vanaf de muren kun je over zee uitkijken.

In de noordoosthoek van de oude stad is het **Arheološki muzej** (Archeologisch Museum) van Budva gevestigd. Over 4 verdiepingen geeft het met archeologische vondsten vanaf de Illyrische, Griekse en Romeinse tijd inzicht in de lange historie van de plaats.

> ARCHEOLOGISCH MUSEUM, Petra | Petrovića 11, muzejiigalerijebd.me

Podgorica en Centraal-Montenegro

Podgorica, de grootste stad van het land, laat geen verpletterende indruk achter. Toch kun je er wel een aardig dagje doorbrengen, want het blijft toch de hoofdstad van Montenegro. Stara Varoš is de oude Osmaanse wijk waar je langs de moskeetjes kunt slenteren, het modernere Nova Varoš heeft de meeste cafés en restaurants.

Even buiten de stad bottelt de grootste wijnmakerij van het land jaarlijks talloze flessen wijn. Je kunt hier de grootste aaneengesloten wijngaard van Europa zien en de immense wijnkelder in een voormalige geheime luchtmachtbasis bezoeken.

In de vallei van de Zeta, ten noordwesten van de stad, bevindt zich hoog tegen de rotswand het belangrijkste Servisch-orthodoxe klooster van het land, het Ostrog-klooster. Circa 10 km verderop kom je uit bij Nikšić, de tweede stad van het land, eveneens niet bijster imponerend, maar leuker dan vaak gedacht wordt.

< Bij het Ostrog-klooster.

De kathedraal van Podgorica werd in 2013 geopend.

architect Ben van Berkel, en de bruggen van de Spaanse architect Calatrava. De Millenniumbrug in Podgorica werd in 2005 geopend en is sindsdien een van de belangrijkste herkenningspunten in de skyline van de hoofdstad. In het zuidelijke deel van Novi Grad ligt het grote Park Petrovića. Aan de rand staat de Amerikaanse ambassade, het zalmroze **Dvorac Petrovića** (Petrović-kasteel) in het park was vroeger een kasteelcomplex van koning Nikola I. In de jaren 80 werden het kasteel, de kasteelkapel en de gebouwen erbij omgevormd tot kunstgalerie, die sinds 1995 onder beheer staat van het Centrum voor Moderne Kunst (Centar savremenih umjetnosti Crne Gore). De collectie bestaat uit ongeveer 1500 kunstwerken, vooral van kunstenaars uit het voormalige Joegoslavië. Je kunt op de bovenverdieping ook een vreemde verzameling objecten bekijken uit landen die tot de Beweging van Niet-Gebonden Landen behoorden. Dit waren landen die noch tot het Oostblok noch tot de westerse landen behoorden; Joegoslavië was een belangrijke voortrekker van de beweging, Tito zelf was van 1961 tot 1964 voorzitter van de club.

► PETROVIĆ-KASTEEL, csucg.co.me

Een paar honderd meter noordelijker bevindt zich de Servisch-orthodoxe kathedraal van Podgorica, oftewel de **Saborni Hram Hristovog Vaskrsenja**, gewijd aan de wederopstanding van Christus. De inwijding

vond plaats op 7 oktober 2013, precies 1700 jaar na het Edict van Milaan. De architectuur van de nieuwe kathedraal vertoont byzantijnse en romaanse trekjes. De kerk heeft een vrij compact grondplan, een hoge koepel en is uit witgrijze natuursteen opgetrokken. In de voorgevel, met 2 klokkentorens aan weerszijden, bevindt zich een diepe, boogvormige toegangsnijs. Binnen volgt een explosie van kleuren; het interieur is van onder tot boven exuberant beschilderd met Bijbelse afbeeldingen, heiligen, apostelen, engelen en wat dies meer zij. Enige controverses ontstond er na de opening over een van de schilderijen, waarop Karl Marx, Friedrich Engels en Tito het tamelijk benauwd hebben in het hellevuur.

Dajbabska Gora-toren.

De omgeving van Podgorica

Bij de samenvloeiing van de Zeta en de Morača, aan de noordrand van de stad, ligt het archeologische opgravingsterrein met de overblijfselen van het Romeinse **Doclea** (Duklja in het Slavisch). Sinds de opgravingen hier in de tweede helft van de 19de eeuw begonnen, zijn er resten van dikke verdedigingsmuren, fundamenteën en andere resten van gebouwen, van een Romeins forum en van een vroegchristelijk basiliekje blootgelegd en kwamen er onder meer sieraden, glaswerk, mantelspelden en urnen uit de aarde naar boven. Je kunt een bezoekje brengen aan het terrein, dat vooral interessant is voor archeologen.

Op een heuvel aan de andere kant van de stad, de zuidkant, staat de **Dajbabska Gora-toren** (Toranj na Dajbabskoj Gori) op een heuveltop. Deze opvallende radio- en telecommunicatietoren heeft een hoogte van 55 m en kwam in 2011 gereed. Al snel na de opening werd een bezoek aan de markante toren een populair uitstapje voor de inwoners van de stad, want ongeveer halverwege zitten 3 zeshoekige uitbouwen van waaruit je een mooi uitzicht hebt over de stad, de vlakke en de bergen. Vaste openingstijden zijn er niet, je moet dus een beetje geluk hebben en hopen dat de toren geopend is. Maar ook als je er niet in kunt is het uitzicht vanaf de heuveltop fraai.

Biogradsko jezero.

een standbeeld ter ere van de partizanen, die dus niet over een gebrek aan waardering hoeven te klagen in Kolašin.

Rond het plein en elders in de plaats zijn enkele fijne restaurants. Ten westen van Trg Boraca, in het oude Turkse centrum rond Trg Vukmana Krušića, heeft het traditioneel-Montenegrijns restaurant Konoba (gevestigd aan Ulica IV. Proleterske, bij het plein) lokale specialiteiten in de aanbieding, zoals kačamak, gedroogde ham en maisbrood. In de winter laat de gemeente op Trg Vukmana Krušića een ijsbaantje installeren, zodat er zowaar geschaatst kan worden in Kolašin.

Restaurant Vodenica, in een oude watermolen bij de rivier, is een andere aanbevelenswaardige eetgelegenheid, evenals het restaurant van hotel Brile tegenover het cultureel centrum. Hotel Brile en andere overnachtingsgelegenheden in Kolašin kunnen goed als uitvalsbasis dienen voor een bezoek aan Nationaal Park Biogradska Gora.

In de zomer wordt in de omgeving van Kolašin, en dan vooral in het Bjelasica-massief ten oosten van de plaats, aan hiking en mountainbiking gedaan. Het toeristenbureau heeft een boekje met routebeschrijvingen en plattegrondjes.

's Winters komen er veel wintersporters uit Montenegro en Albanië op de hellingen van skicentrum **Kolašin 1450** af, 10 km ten oosten van de plaats. Er zijn diverse skiliften, 33 km aan hellingen (van groen tot zwart) en een café en restaurant. In de zomer gaat een van de skiliften trouwens ook omhoog naar een hoogte van iets meer dan 2000 m. Vanaf het bovenstation kun je naar

Katun Vranjak lopen voor fraaie uitzichten over Nationaal Park Biogradska Gora en de toppen en meertjes in het Bjelasica-massief.

> KOLAŠIN 1450, kolasin1450.com

NATIONAAL PARK BIOGRADSKA GORA

Iets minder dan 20 km vanaf Kolašin naar het noordoosten bereik je Nationaal Park Biogradska Gora, gelegen in het Bjelasica-massief. Het bevat een van de laatste oerbosgebieden van Europa, met daarin onder meer eeuwenoude bomen, een paar glaciële bergmeertjes en 8 bergtoppen boven de 2000 m. Crna Glava is met 2138 m de hoogste.

Een paar kilometer vanaf de entree, waar je een klein bedrag moet neertellen, eindigt de asfaltweg in het park bij het **Biogradsko jezero**, een aardig meer tussen de bomen en de hellingen. Er zijn bij het meer een informatiecentrum van het nationale park, een kleine camping, een paar blokhutten en een café-restaurant. Je kunt er roeiboten huren, de 3,4 km lange wandelroute rond het meer bewandelen of trektochten verder het gebied in maken, al dan niet met gehuurde gids. De diverse routes in het park zijn overigens goed aangegeven.

In de bergen bloeien in het voorjaar en de zomer volop wilde bloemen, op de weiden hogerop staan hier en daar katuns, traditionele ronde hutten die gebruikt worden door herders die hier de zomers met hun kudde doorbrengen. De bossen zijn vooral het domein van herten, beren, wolven en ander wild, maar de kans een grote carnivoor tegen te komen is klein. Andere bewoners van het gebied zijn korhoenders, zwarte spechten, relmuizen en otters.

> INFORMATIECENTRUM, nparkovi.me

ANDRIJEVICA, PLAV EN GUSINJE

Ten zuidoosten van het Bjelasica-massief bevinden zich tegen en op de grens met Albanië het Komovi-massief en de Prokletije-keten, een gebied waar de rivieren de Tara en de Lim ontspringen. De Tara is 144 km lang en stroomt naar het noordwesten richting Bosnië-Herzegovina. In Montenegro is het traject 110 km lang, waarna nog 34 km door Bosnië-Herzegovina volgt voordat de waterstroom samenvloeit met de Piva en daarmee het begin van de Drina vormt. Uiteindelijk komt al het rivierwater in de Zwarte Zee uit. Dat laatste geldt ook voor de Lim. Deze rivier ontspringt slechts een paar kilometer van de Tara, maar stroomt eerst naar het oosten, passeert even de Albanese grens en komt door het Prokletije-gebergte weer terug in Montenegro om vervolgens door het zuidwesten van Servië richting Bosnië-Herzegovina te gaan en daar in de Drina uit te komen.

Je bereikt het Komovi-massief en de Prokletije-bergen door ten zuiden van Kolašin de R-19 oftewel M-9 te nemen naar Andrijevica. Deze rustige provinciale weg langs de Tara is het eerste stuk goed geasfalteerd. Onderweg

In het noordelijke binnenland leeft men vooral van kleinschalige landbouw.

Het eerste deel van de route na Mojkovac is de vallei nog vrij breed, maar allengs wordt het smaller en rijzen de bergwanden aan weerszijden steeds hoger op. Behoorlijk diep beneden de weg zoekt het rivierwater bruisend en kolkend zijn weg tussen de stenen en over de rotsen. Verschillende bedrijfjes verzorgen raftingtochten op het onstuimige water, bijvoorbeeld vanuit Kolašin, Mojkovac of Žabljak. Zulke tochten behoren zonder twijfel tot de leukste activiteiten die je in Montenegro kunt ondernemen.

De doorgaande weg maakt bij het dorpje Bistrica een ruime lus door een zijdal. De route keert aan het einde van de lus weer terug bij de Tara-kloof en wordt vanaf hier steeds ruiger en mooier. Vanaf hier ligt de kloof tot aan de Bosnische grens trouwens in het **Nationaal Park Durmitor** (Nacionalni Park Durmitor), genoemd naar het bergmassief in Noordwest-Montenegro. Behalve de kloof ligt ook het centrale en hoogste deel van het massief binnen de grenzen van het park, dat sinds 1980 op de Werelderfgoedlijst van UNESCO staat. In het park weerspiegelen verschillende gletsjermeren de bergtoppen eromheen. Er leven ruim 160 vogelsoorten, veel van Montenegro's beschermde diersoorten en meer dan 1300 plantensoorten, waaronder verschillende endemische soorten.

Een paar kilometer na Bistrica komt de weg door de kloof langs het gehucht Gornja Dobrilovina. Een bordje wijst hier op een zijweggetje richting rivier, dat na een paar minuten uitkomt bij het orthodoxe **Klooster van Dobrilovina**. In 1592 stonden de Osmaanse heersers de lokale bevolking

Het Klooster van Dobrilovina.

toe om een eerder klooster dat verwoest was te herbouwen. In 1609 kwam het natuurstenen en aan Sint Joris gewijde kloosterkerkje gereed, een paar jaar later waren de fresco's op de binnenmuren klaar. Aan het einde van de 18de en in de 19de eeuw verwoestten de Turken het klooster enkele keren, maar steeds herrees het weer. Tegenwoordig staat het kloosterkerkje er kloek bij, tegen een prachtig decor van grijsgroene rotswanden. Waarom er ook een schaalmodel van de kerk naast het kloosterpand staat is niet duidelijk, maar het ziet er wel grappig uit. De eenvoudige open houten kloekentoren tegen de kerk aan heeft meer weg van een uitzichttoren dan van een kerktoren.

De dichtbeboste berghellingen aan de westkant van de kloof zijn vrijwel onbewoond. Achter de bergtoppen liggen uitgestrekte hoogvlakten, waar herders 's zomers hun vee laten grazen. Er worden jeepexcursies in het gebied georganiseerd, waarbij je doorgaans ook **Zabojsko jezero** bezoekt, een klein bergmeer tussen de bomen. Net even ten westen van het meer kun je uitblazen en de inwendige mens versterken in een eenvoudig restaurant.

Een paar kilometer voorbij het Klooster van Dobrilovina passeert de doorgaande weg de gemeentegrens tussen Mojkovac en Pljevlja. Je merkt er ver-